

Nævninger. Og dette Begreb Nævninger, ja, det er jo lige saa langt, som det er bredt, man kan faa Nævninger, som blive almægtige, og man kan faa Nævninger, som kun blive højest ubetydelige i deres Indflydelse. Altsaa, selve Ordene er det aldrig værd at komme til at strides om, men det er Maaden, hvorpaa man vil indføre Nævninger, og den Indflydelse, de skulle faa, det er derom man kan være uenig. — Jeg vilde gerne rette et Spørgsmaal til min ærede kongevalgte Kollega, det ærede 2det kongevalgte Medlem (Goos), som udtalte, at naar Grundloven indeholder et Bud om en vis Reform, saa maa det gennemføres, medmindre alle tre Lovgivningsfaktorer ere enige om at undlade det, — jeg tror ikke at have opfattet det fejl. Men det forekommer mig egentlig, at det mest eksakte Udtryk for den Tanke vilde være det at sige, at der maa en Grundlovsforandring til, førend man kan overse Grundlovsbuddet, thi har man kunnet overse det i 50 Aar, kan jeg virkelig ikke se, hvorfor man ikke kan overse det fremdeles. (Afbrydelse). Nej, jeg beder om Forladelse, der er meget stor Forskel paa, om man kan overse det eller ikke efterkomme det quand même, eller man siger: du er forpligtet til at efterkomme det, naar en anden Part i Lovgivningsmagten fastholder det, der er meget stor Forskel paa det. Det er mod Rigtigheden af Paastanden om Tilstedeværelsen af dette Baand, der skulde være gennem Grundlovsordene paa den fri Beslutning, det er den, jeg helst vilde gøre en mild Protest mod.

Rambusch: Forinden Sagen forlader Tinget, vilde jeg gerne tillade mig kortelig at motivere den Afstemning, jeg føler mig forpligtet til at foretage. Der er et Princip — eller om man vil to — i Lovforslaget, som ere blevne priste saa højt fra alle kyndiges Side, men over for hvilke jeg dog ikke ganske kan overvinde alle Betænkeligheder. Det er hele Systemet med Anklage- og Forsvarsprincippet, i Forening med Nævninger, de høre jo saa nær sammen. Jeg vilde være meget villig til ubetinget at bøje mig for de kyndiges Mening, hvis man virkelig havde set de uhyre Goder, der skulde flyde deraf. Der er jo mange Lande, der have indført disse Systemer, og de fleste af os have dog mere eller mindre Forbindelser i disse Lande, have mere eller mindre haft Lejlighed til at følge Retssager, der ere foregaaede der, behandlede efter disse Principper og under disse velsignelsesrige Loves Virkning.

Men det har ikke været mig muligt i alle de Sager, jeg har haft Lejlighed til at følge paa nært Hold, at se, at Retssikkerheden eller Sikkerheden for anklagede under det System, vi nu skulle have indført her, i de Lande, hvor Systemet har hersket i Aarevis, paa nogen Maade er større end her til Lands under vort saa ilde omtalte inkvisitoriske System. Tværtimod forekommer det mig, at den snarere er noget ringere i nogle Tilfælde. Vi behøve ikke at gaa saa grumme langt uden for vore Grænser for at finde en stor Kulturstat — der efter sit eget Sigende er en af de Kulturstater, der gaa i Spidsen for al aandelig Udvikling og Kulturudvikling — hvor vi Gang efter Gang finde Retsafgørelser, ved hvilke der under dette System i Lovens Navn finder de mest haarrejsende Retskrænkelser Sted, i alt Fald, naar man ser det fra et ganske almindeligt Lægmands Standpunkt. Det er en Omstændighed, der ikke egner sig til at vække en saa overvættets stor Tillid til dette Systems ganske mageløse udmærkede Virkninger.

Det andet, jeg nærer Betænkeligheder ved, er et Spørgsmaal, der allerede har været fremme, Spørgsmaalet om Bekostningen. Man opfører dog aldrig nogen stor Bygning — og det er jo en stor Samfundsbygning, der opføres ved dette Lovforslag — uden at man, som der staar i Skriften, sætter sig hen og beregner, hvor meget den vil koste, spørger, om man nu ogsaa har Raad til at føre den igennem. Saadan er det gaaet med alle de Bygninger, med hvis Opførelse jeg har haft at gøre. Og indser man, at det bliver dyrere, end man har Raad til, eller at Bekostningen bliver større end de Goder, den kan indbringe, eller som den kan ventes at indbringe, opgiver man Foretagendet i Tide eller modificerer det i Tide. Naar nu den højtærede Minister har gjort opmærksom paa, at et saadant Overslag, som forekommer mig aldeles nødvendigt som Betingelse for at kunne vedtage Lovforslaget, vil det være umuligt at tilvejebringe, før man har Detaillerne fastslaaede, har det ikke været mig muligt at forstaa det. Ved andre Bygningsværker gaar man saaledes frem, at man laver Overslaget paa de Forudsætninger, man gaar ud fra, med fuld Bevidsthed om, at disse Forudsætninger i det enkelte maa modificeres en hel Del. Noget lignende vil kunne gøres her. Og dertil kommer oven i Købet, at de Modifikation, som her kunne indtræde senere, aldrig blive større eller